

DR. BAKÓ ELEMÉR

1973

NAGY MUNKÁJA

Irta: VASVÁRY ÖDÖN

"Amerikai Magyar Világ" Cleveland, O.

1973

Jud. I.)

Dr. Bakó Elemér, a washingtoni Library of Congress magyar tisztviselője, aki már több mint husz éve él az Egyesült Államokban, itteni élete

Vasváry Ödön

alatt igen sok tekintélyes irodalmi és tudományos munkával gazdagította az amerikai magyar kultuát. A szerkesztésében és kiadásában megjelent havi folyóiat, az "Új Magyar Ut", eddig még a legkiválóbb ilyen természetű kiadvány volt, amit Magyar-Amerika produkált. Emellett számos nyelvészeti, bibliografiai és könyvtártudományi munkája jelent meg, sőt mint költő is előke-

lő helyet foglal el az amerikai magyar költők immár valóban nagy seregében.

Pályafutását és munkásságát bizonyára sok más, hasonlóan sikeres, sőt hűzagpotló alkotása fogja fémjelezni a jövőben is, — de az a munka, amely bizonyára legnagyobb és legfontosabb alkotása lesz életének és amit terjedelemben is aligha fog felülmulni, most jelent meg, két hatalmas kötetben, több mint 1200 oldalon. A címe: "Guide to Hungarian Studies". A nagy munkát a californiai Stanford University "Hoover Institute"-ja adta ki. Kinyomtatása sem utolsó helyen készült: Taiwan (a régi Formosa) szigetén, China mellett, amely az ugynevezett "Szabad China" az öreg Chiang Kai Shek elnöksége alatt.

Elbámultam, amikor könyvtári irodájában előbem tette a két hatalmas kötetet, mert tudom, hogy ilyen munkát hány esztendő fejtőrése, kutatása, gyarapítása és aktuális fizikai munkája előzi meg. Megtudtam, hogy ennek az alkotásnak története körülbelül 15 esztendőre nyulik vissza. Ennyi időre volt szükség, hogy gondosan kigon-

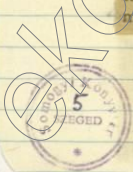
ETP1

dolt terve megvalósulhasson. Dr. Bakó, aki 1951-ben jött az Egyesült Államokba, 18 éve áll a világ legnagyobb könyvtárának szolgálatában és ez a hosszú idő állandó, szakadatlan munkában telt el. A könyvtárban meglepetéssel látta a nagy magyar anyagot, amely folyton növekszik, de amely sajnos, nem képez külön magyar gyűjteményt, hanem szakok szerint van szétszítva a többi sok milliónyi könyv között. Egyelőre nincs is remény rá, hogy ebben a könyvtárban külön magyar divízió lenne.

Nagy szüksége volt arra, hogy a kutatóknak rendelkezésére álljon egy olyan összefoglaló munka, amely tájékoztatja őket hogy a szellemi területek bármelyikén hova forduljanak forrás anyagért és minden másnemű tudományos segítségért. Évek folyamán egypár kísérlet történt már ilyen összefoglaló munkára, amelyek között jelentékeny helyet foglalna el a Feleky féle bibliografia, vagyis könyvlista, amelyen a nemes emlékü magyar évtizedekig dolgozott, de amely sajnos, nyomtalanul eltűnt. Hasonlóképpen érkes munkákat állított össze dr. Tezla Albert, a minnesotai állami egyetem magyar tanára, akinek első könyve: "An introductory Bibliography to the study of Hungarian Literature", a Harvard egyetem kiadásában 1964-ben jelent meg, 290 oldalon. Második kitűnő munkája sokkal nagyobb.

Tudomány

Ez a könyv, amelyet szintén a Harvard Egyetem adott ki, majdnem nyolcszáz oldalon kizárólag a szépirodalom művelői közül dolgozza fel 161 írónak bibliografiai adatait, a legrégebb időktől maig. Nagy hiányossága, hogy az amerikai magyar írók idevágó munkáit nem ismerteti.

Mindössze öt, valóban kiváló olyan író ismert, akik hosszabb-rövidebb ideig Amerikában éltek ugyan, itt is irtak valamit, de munkásságuk tulajdonképpeni része magyarországi életükkel kapcsolatos. Márai Sándort, Tamási Áront, Molnár Ferencet, és Zilahy Lajost éppen ezért nem is lehet igazi amerikai magyar íróknak tartani, mint például Reményi Józsefet, Kemény Györgyöt, Pólya Lászlót és az amerikai magyar írók nagy seregét. Az ötödik Faludy György, úgy tudom, Amerikában él.

Dr. Bakó munkája ennek a hiánynak pótlására is nagyon sokat tett most megjelent nagy munkájával, amelyhez hasonló amerikai magyar munka még eddig nem jelent meg. Könyve visszamegy a legelső magyar időkig, amely egyes tudósok szerint valamikor négyezer évvel Krisztus előtt kezdődött. Körülbelül 125 oldalon ennek a nagyon hosszú korszaknak irodalmát ismerteti időrendben, egészen 1965-ig, amin túl nincsen újabb adata, mert munkája anyagát akkor kellett lezárni. A magyar kultur-történelem irodalmi, történeti, gazdasági, társadalmi s egyéb tárgyu irodalmát tárgyalja ez a rész, amelyet egy bevezető tanulmány előz meg körülbelül husz oldalon. Ez a bevezető rész elbeszélő formában

foglalkozik a magyarság kialakulásának és történetének irodalmával, különös hangsúllyal a magyar kulturintézményekre. A munkában husz fejezet van, több mint 4400 bibliografiai címmel és magyarázattal, megtartva a Library of Congress katalogizálási formáját a könnyebb megtalálás céljából. Illusztrációk is vannak benne, amelyek között legérdekesebb annak a rovásírás maradványának képe, amelyet egy gróf Marsigli nevű osztrák tiszt Erdélyben talált 1690-ben, egy darab gerendára vésve. A Marsigli gyűjtemény az olaszországi Bolognába került, ahol a gerenda darab később eltűnt, de másolata megmaradt. Az ősi rovásíásnak ez a legteljesebb maradványa.

A fejezetek megadják a magyar könyv történetét, az ősi írásemlékek leírását, a vele foglalkozó művek ismertetésével. A magyar kulturális élet és intézményeinek ismertetése külön nagy rész: statisztikai, földrajzi, gazdasági és nevelési, művészeti és társadalom-tudományi, vallási, nyelvi és irodalmi információk tömege következik. Majd a Magyarországon kívüli, úgynevezett külföldi magyar irodalom feldolgozása jön, amely természetesen az amerikai magyarság történetét és kulturális teljesítményeit is összefoglalja. Az utolsó fejezet az Egyesült Államok és Magyarország kapcsolatait dolgozza fel, az amerikai magyarságra vonatkozó irodalmi adatokkal. Ebben a részben körülbelül 400 cím van.

ÉTP1

Kétségtelen, hogy ilyen részletességgel az amerikai magyarság kulturális életét, még eddig senkisé ismertette és az is bizonyos, hogy ennek a résznek összeállítása volt a legnehezebb feladat. Magyar-Amerikában valóban összefoglaló, megközelítően teljesnek mondható bibliográfiát még eddig senki sem készített. A magyarországi anyag összeállítása, az ott nagy alapossággal működő könyvtártudomány eredményeinek segítségével sokkal könnyebb volt. Hogy az amerikai magyarság bibliográfiájának összeállítása milyen feladat, azt csak azok tudják, akik már belekóstoltak és megpróbáltak valamilyen uttörő munkát produkálni. Ez a munka nemcsak nehéz, de soha be sem fejezhető. Teljesebbé, tökéletesebbé tenni a jövő feladata lesz, amelynek jó részét, remélhetőleg, Dr. Bakónak sikerül elvégezni. Ugy tudom, hogy a folytatáson máris dolgozik, az 1966-os kezdettel.

Dr. Bakó sokoldalu elfoglaltsága mellett arra is ráért, hogy évekkal ezelőtt Kossuth, majd magyar könyvkiállítást rendezzen, legújabbán pedig szintén az ő munkájának eredménye volt az a Petőfi kiállítás, amely május hónap folyamán a Library of Congress Annex épületében talált helyet. Őt üvegszekrény foglalta magában azt a kiállítást, amely a nagy magyar költő életét és életművét ismertette sok száz érdeklődő számára.

A magyarságtudomány történetében Dr. Bakó könyvének megjelenése igazi mérföldjelző. A publikum nem igen fogja látni ezeket a hatalmas köteteket, de a szakemberek annál többször és annál nagyobb elismeréssel fogják forgatni, a világ nagy könyvtárainak százaiban. A szerző ezzel a művével valóban "aere perennius" — minden ércnél maradandóbb emléket állított magának.